

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2007 vp

Valtioneuvoston selvitys komission konsultaatioasiakirjasta koskien patenttijärjestelmän kehittämistä Euroopassa

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 4 päivänä toukokuuta 2007 lähettänyt jatkokirjelmän 1. KTM 26.4.2007 asiassa E 140/2005 vp konsultaatioasiakirjasta koskien patenttijärjestelmän kehittämistä Euroopassa talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Antti Riivari ja ylitarkastaja Heli Honkapää, kauppa- ja teollisuusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa, oikeusministeriö
- pääjohtaja Matti Enäjärvi ja ylijohtaja Eero Mantere, Patentti- ja rekisterihallitus

- lakimies Paula Paloranta, Keskuskauppaamari
- oikeustieteen kandidaatti Tytti Peltonen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- lainopillinen asiamies Janne Makkula, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja Hannu Järvinen, Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes
- Vice President Ilkka Rahnasto, Nokia Oyj
- tutkimusasiamies Pirjo Kuhanen, Tampereen teknillinen yliopisto
- patenttiasiamies Jonna Sahlin, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys
- varapuheenjohtaja Eeva Hakoranta, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon TaVL 9/2006 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Komission tiedonanto

Komissio on 3.4.2007 antanut tiedonannon patenttijärjestelmän kehittämisestä Euroopassa; KOM(2007) 165 lopullinen. Tiedonanto perustuu komission tammikuussa 2006 käynnistämän patenttikonsultaation tuloksiin.

Komission esittämien jatkotoimien pääpaino on patenteja koskevan eurooppalaisen oikeudenkäyntijärjestelmän kehittämisessä. Tavoitteena on nykyistä kustannustehokkaampi ja ennustettavampi oikeudenkäyntijärjestelmä, joka samalla turvaa oikeuden saatavuuden.

Tiedonannossa kuvataan nykyjärjestelmän heikkouksia. Samaa patenttia koskevat samanlaiset oikeudenkäynnit monessa maassa ovat usein kalliita. Lisäksi eri maiden tuomioistuintäytänteissä on suuriakin eroavaisuuksia, mikä voi johtaa toisistaan poikkeaviin kansallisiin ratkaisuihin.

Tiedonannossa tarkastellaan tarkemmin kolmea vaihtoehtoista kehittämissuuntaa. Näistä ensimmäinen perustuu Euroopan patenttijärjestön piirissä valmisteltuun sopimusluonnokseen, EPLA (European Patent Litigation Agreement). Toinen vaihtoehto perustuu yhteisölaainsäädännön kehittämiseen siten, että lainsäädännöllä luotaisiin tuomioistuinjärjestelmä, jonka puitteissa voitaisiin ratkaista eurooppapatentteja ja mahdollisia yhteisöpatentteja koskevat riidat.

Kolmas vaihtoehto perustuu komission kompromissiesitykseen, joka on edellä mainittujen järjestelmien yhdistelmä. Sen mukaisesti EPLA-sopimusta tarkistettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon yhteisölaainsäädännön ja yhteisöjen tuomioistuimen rooli sekä mahdollisesti sovitettava yhteisöpatentti. Sama järjestelmä kattaisi sekä eurooppapatentteja että mahdollisia yhteisöpatentteja koskevat riidat. Järjestelmä muodostuisi hajautetusta ensimmäisestä asteesta, keskitetystä muutoksenhakuasteesta ja yhteisön lainsäädännön osalta yhteisöjen tuomioistuimen tulkintavallan turvaamisesta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kantaa ei ole vielä muodostettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Komission tiedonannon tavoitteena on jatkaa neuvotteluja yhteisön kilpailukyvyyn ja innovaatiopolitiikan kannalta keskeisen patenttijärjestelmän kehittämisestä. Yhteisöpatentteja koskevien neuvottelujen kariuduttua komission lähtökohtana on kehittää patenttijärjestelmää asteittain keskittyen aluksi patenttiriitoja koskevaan oikeudenkäyntijärjestelmään. Tavoitteena on lisätä järjestelmän saavutettavuutta, laatua ja tehokkuutta.

Talousvaliokunta pitää tiedonannossa esitettyjä tavoitteita kannatettavina. Ennakoitavasti ja tehokkaasti toimiva oikeudenkäyntijärjestelmä on omiaan lisäämään patentoinnin houkuttelevuutta. Esimerkiksi Suomessa suurin osa pk-yrityksistä jättää hyödyntämättä immateriaalijärjestelmän suojausmahdollisuuksia. Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että merkittävänä syynä patentoimattomuuteen on huoli mahdollisen oikeudenkäynnin kalleudesta. Yrittäjät arvioivat, ettei saatuja oikeuksia olisi kuitenkaan varaa puolustaa. Tilanne on huolestuttava, sillä patentin tarjoama suoja on olennainen edellytys innovaatioiden laajemmalle tuotteistamiselle ja

yritysten kansainvälistymiselle. Komission tapaan myös talousvaliokunta painottaa tarvetta ottaa erityisesti pk-yritykset huomioon järjestelmää kehitettäessä.

Valiokunta on aiemmassa asiasta antamassaan lausunnossa (TaVL 9/2006 vp) edellyttänyt jatkotoimia toimivan ja tehokkaan yhteisötason patenttijärjestelmän kehittämiseksi ja kiinnittänyt erityistä huomiota järjestelmän oikeusvarmuuteen, ennustettavuuteen ja kustannustehokkuuteen. Nämä määreet ovat olennaisia myös oikeudenkäyntijärjestelmää kehitettäessä. Talousvaliokunta viittaa myös lakivaliokunnan asiasta antamaan lausuntoon (LaVL 7/2007 vp), jossa on tuotu esille jatkotyön kannalta keskeisiä periaatteita.

Komission esittämät kolme vaihtoehtoista kehittämissuuntaa ovat vielä siinä määrin yleisellä tasolla, ettei käytettävissä olevan tiedon perusteella ole mahdollista ottaa niihin yksityiskohteisemmin kantaa. Asiantuntijakuulemisessa on tuettu ajatusta luoda vain yksi järjestelmä, joka kattaa sekä eurooppapatentteja että mahdollisia yhteisöpatentteja koskevat riidat. Järjestelmän tulee turvata myös pienten yritysten mahdolli-

suudet käydä oikeutta patenttiasioissa. Tältä osin on tärkeää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinkäsittely rakentuu alueellisten paikallisjaostojen varaan ja että halukkailla jäsenvaltioilla on mahdollisuus sellainen perustaa. Uudistushankkeen haasteellisimpia kysymyksiä onkin, miten oikeuden saatavuus ja toisaalta soveltamiskäytännön yhtenäisyys ja asiantunteva tuomioistuinkäsittely kyetään turvaamaan. Vaarana on, että epäyhtenäinen soveltamiskäytäntö jatkuu nykyistä laajemmin oikeusvaikutuksin. Tiedonannon pohjalta ei ole vielä mahdollista arvioida uudistuksen tuottamaa lisäarvoa. Ylikansallisen muutoksenhakuasteen voi arvioida lisäävän oikeuskäytännön yhdenmukaisuutta,

mutta myös sen perustamismahdollisuuksia tulee selvittää edelleen niin hyötyjen kuin mahdollisten haittojenkin osalta.

Oikeudenkäyntijärjestelmän jatkokehittämistä ajatellen on lisäksi tarpeen ottaa huomioon, että patenttiriitoihin liittyy usein kilpailu- ja sopusoikeudellisia kysymyksiä. Tämänäköiset liittännäiskysymykset on kustannustehokkainta ratkaista samassa yhteydessä pääasian kanssa.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon asian jatkovalmistelussa.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Antti Rantakangas /kesk
jäs. Janina Andersson /vihr
Hannu Hoskonen /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jouko Laxell /kok

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Petteri Orpo /kok
Sirpa Paatero /sd
Kimmo Tiilikainen /kesk
Markku Uusipaavalniemi /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r
vjäs. Anne-Mari Virolainen /kok.

valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulo-vesi.